

Discreție și profesionalism

Recitalul violonistei Diana Cazaban mi-a arătat cât de frumos și bine se aude vioara în Aula UCMR (luni, 29 mai ora 17) atunci când cel care o face să sune are grijă ca umbra faptului său să nu răsună peste chipul **prea-curat** al sunetului. De bună seamă, violonista Diana Cazaban își iubește instrumentul nu prin imaginea spectaculosului fapt e a-l instrumenta, ci discret, într-un fel care împreună înțelege dragostea și luciditatea.

Programul s-a remarcat prin același echilibru caracteristic și interpretei. Compozitori mari și gânduri diferite, armonizate sub valoarea unei aceeași expresii – cântul viorii – s-au descoperit în primă audiție românească, de-a lungul a patru lucrări.

Mikka "S" de Iannis Xenakis reflectă o ipostază din traseul stilistic al compozitorului, pe când acesta se apleacă întru reinterpretarea manierei de cânt a muzicii bizantine. O lucrare simplă, cu o durată aproape weberniană, în care instabilitatea, dată de continua alunecare a înălțimilor, se semnifică, în cele din urmă, în contrariul ei – stabilitatea –, specifică de altfel isonului bizantin.

În *Alcyon*, Costin Cazaban modelează spațiul acustic cu reliefuri înalte, descrise neîntrerupt de un zbor reflectând ridicări și căderi ascuțite pe care instrumentul solist le desenează cu viteză, în vreme ce sunetul însoțitor, redat de banda magnetică, sugerează alternativ densitățile celest/teluric. Este imaginea vechiului contrast eu-lume și a nesfârșitei peregrinări între polii extremi ai celei de a doua, imaginați ca lumină și întuneric. Ceea ce rămâne este expresia zborului însuși.

Tot cu bandă, dar sub o altă formă, este redat sunetul în perspectiva partiturii cu titlul *Dr. Kai Hong's Diamond Mountain VI*, creată de Horațiu Rădulescu. De această dată, instrumentul solist se găsește cuprins de spectralitatea benzii, ce pare orientată înspre interior, susținând un centru virtual. Arareori cântul solistic, aparent monoton, se desprinde cu relief din amestecul neconținând globalizator. Este doar un răgaz "vizualizat" printr-o melodie în registrul acut, metaforizând parcă un fluier. Nici un moment de agresivitate, grație construcției spectrale fundamentată într-un **si bemol**. Sunetul benzii pare să închipuie preț de o clipă un glas masculin, vocalizând. Revine **fluierul**. Iar timpul curge fără a-i putea întrezări limita duratei sever calculate la 19 minute și 19 secunde.

Ultima lucrare a fost semnată de marele adâncurilor care rămâne compozitorul Giacinto Scelsi. *Xnoibis* supune instrumentul unei scordaturi pe fiecare dintre cele patru coarde ale sale, în formula: **re diez, si sol, fa** (de la coarda I la IV). Îl recunoaștem pe Scelsi oriunde s-ar așeza să ne arate sunetul. Într-un fel, el este un povestitor despre sunet: sunetul-erou, sunetul-legendă, sunetul-mit. Iar cea care ne-a tradus povestea pentru **aici-și-acum**-ul acelei după-amieze de mai s-a dovedit a-i fi de o respectabilă fidelitate.

Acesta ar putea fi și sensul moral al întregului recital: fidelitatea față de tot ceea ce se află ca fiind al ființei, **fidelitatea față de Muzică**.

George BALINT

Recital de trombon Barrie Webb

Cunoscut și recunoscut ca muzician complex (l-am urmărit și în postura de dirijor), Barrie Webb este un mare pasionat al interpretării la trombon (din care a făcut un instrument solist de performanță) și un fervent promotor al muzicii noi.

Pe parcursul celor zece ediții ale "Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi" de la București, el s-a dovedit și un prieten devotat al muzicii și muzicienilor români, fiind prezent mereu în concerte și interpretând lucrări dedicate lui de către compozitorii noștri.

În această a X-a ediție a festivalului bucureștean, trombonistul englez a prezentat un recital de muzică pentru instrument solo, scrisă în exclusivitate de compozitori japonezi: *A Lone* de Tatsuya Hirano, *Angelus Novus* de Hiroshi Nakamura, *Inquisition/cloister Nowaki no Mon* de Kunihiko Goto, *Sociological Japan* de Masato Kouchi, *Intermezzo* de Katsuji Maeda, *Traces II* de Katsumi Yokoyama și *Dancing Bones* de Takashi Fujii.

Toate cele șapte lucrări au fost scrise în 1999 și sunt dedicate trombonistului englez Barrie Webb, care le-a interpretat în primă audiție în același an. Concepute spre a da posibilitatea interpretului să-și etaleze întreaga gamă a elementelor tehnico-expressive de care trombonul este capabil și pe care muzicianul le poate amplifica și multiplica la infinit prin magia măiestriei sale, lucrările compozitorilor

japonezi se prezintă într-o ordine bine stabilită de către interpret, în care interesul și atractivitatea cresc treptat.

Dacă în primele piese, semnate de Tatsuya Hirano (*A Lone*), Hiroshi Nakamura (*Angelus Novus*) și Kunihiro Goto (*Inquisition/cloister Nowaki no Mon*), tehnica folosită și expresia realizată sunt în mare parte asemănătoare (atac, suflu, emisie, surdină etc.), cu o diferență specifică de folosire a glissando-ului (culisări, alunecări) în piesa a treia, lucrarea lui Masato Kouchi (*Sociological Japan*) aduce un element de contrast și aluzie ironică asupra comunicării, intercalând melodiei transformate a imnului național japonez ("Kimigayo") suprafețe sonore imitând limbajul codului Morse.

Cu un plus de vivacitate și expresivitate concentrată, *Intermezzo* de Katsuji Maeda a făcut trecerea spre o lucrare în care mișcarea interpretului este integrată muzicii, acesta evoluând pe trasee bine determinate, ce au rolul de a "vizualiza urmele" pe care muzica le poate lăsa în spațiu (*Traces II* de Katsumi Yokoyama). Iar în final, *Dancing Bones* de Takashi Fujii a antrenat mișcarea corporală ca o vibrație participativă și determinantă a sonorităților trombonului, amplificând și ritmizând efectul.

Farmecul deosebit al muzicianului englez și marea sa măiestrie interpretativă au făcut și din acest recital (cam unitar stilistic) un moment de strălucitoare și reală emulație artistică.

Mihaela MARINESCU

Concert de orgă

Tânărul organist și dirijor Dan Racoveanu este cunoscut pentru bogata sa activitate de promovare a muzicii baroce (a înființat ansamblul "Continuo" și Societatea "Bach"), dar și a muzicii contemporane (în special cea a lui Messiaen).

În cadrul "Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi", organistul Dan Racoveanu s-a îndreptat spre un program de maximă concentrare spirituală, incluzând lucrarea *Orbis* a compozitorului Corneliu Dan Georgescu și *Cinci meditații din "Livre du Saint Sacrement"* de Olivier Messiaen.

Corneliu Dan Georgescu și-a conceput ciclul de lucrări pentru orgă, *Orbis*, plecând de la ideea "cercului cvintelor" ca temă principală și amplificând sensurile prin meditații asupra unor noțiuni ca "**deschis, liniar, mișcare direcționată**, respectiv **închis, circular, revenire** – meditație ce implică (re)considerarea unor perechi de noțiuni precum acelea de **nou și vechi, mobil și static** etc." – după cum mărturisește autorul.

Preocupat de o "muzică atemporală" sau de "arhetipuri", Corneliu Dan Georgescu se înscrie prin acest ciclu de lucrări pentru orgă - *Orbis* (însemnând în latină: cerc, roată, mișcare circulară, orbită) - pe o orbită cosmică, tentând la "muzica sferelor". Sonoritățile complexe ale acestui magic instrument au capacitatea în sine de a ne propulsa pe o coordonată verticală și de a ne angrena într-o mișcare nebuloasă, "extra-terestră". Autorul antrenează în compoziția sa evoluții sonore "în cercul cvintelor", implicând ideile de **cluster** ca "nivel maxim de condensare a cvintelor", sau "tema pentatonică", toate presupunând descentralizarea tonală. Invocând "primitivitatea", compozitorul pune în evidență, de fapt, ideea descendenței directe și a comunicării nemijlocite cu spiritualitatea cosmică. Pe aceste coordonate, interpretarea realizată de Dan Racoveanu a reușit să traseze punți de legătură între lucrarea lui Corneliu Dan Georgescu și cele *Cinci meditații din "Livre du Saint Sacrement"* de Olivier Messiaen.

Spiritualitatea și echilibrul sonor degajate de muzica lui Messiaen îl pun pe acesta pe un soclu de "clasic al secolului XX". În muzica pentru orgă, aceste calități sunt cu atât mai evidente, cu cât instrumentul a devenit sacru prin continua sa folosire în serviciul liturgic occidental. Muzicianul Dan Racoveanu, în calitatea sa de cantor al Bisericii Lutherane din București, este conștient de aceasta și valorifică la maximum în interpretarea sa toate sonoritățile pe care orga le pune la dispoziție spre a reda atmosfera și trăirea sacralității.

Fin interpret al expresiei și riguros în respectul partiturii în cele mai mici detalii tehnice, Dan Racoveanu ne-a redat cu sobrietate și elocvență cele *Cinci meditații* ale lui Messiaen: *Les Ténèbres* ("Tenebrele"), *La Résurrection du Christ* ("Înviearea lui Cristos"), *Prière avant la communion* ("Rugăciune înaintea împărtășaniei"), *Prière après la communion* ("Rugăciune după împărtășanie") și *La Présence multipliée* ("Prezența multiplicată").

Mihaela MARINESCU